

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PO GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

IZLAZI SVAKOG ČETVRTKA

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU ili POGODBI

God. II.

ŠIBENIK, 15. travnja 1909.

Broj 51.

Uredimo našu kuću!

Stara je poslovice: „Blago ti ga onoj kući, koja nema potrebe od drugoga!“ I doduše jest ovako, ali mi svi koliko nas je težaka i manjih posjednika, ne možemo ovako reći sami o sebi i svojim kućama.

Težaci smo, posjednici smo, a nemamo brašna, da nam je dosta za kutnje potrebe, nemamo ulja, već za skupe novce plaćamo i pijemo ulje od kotuna i slično; nemamo pure, nemamo krumpira, boba, fažola, luka itd., te sve ovo na šoldu moramo kupovati u drugoga.

Pak što je zato, reći će nam naš komšija, kad mi imamo vina i kad prodamo vino, eto nam pare, a za pare mogu kupiti novo za gotovo, gdje je mene i što je mene volja. Polagano dragane! Mi vidimo, a ovo je tek početak, da nam vino leži u konobi nerazprodano i sve zemlje, što nas okružuju pune su vina, da ne znadu kud će s njim. Na naš grad se ne obaziraj, jer i ako mu je cijena na malo od 24—32 pare po litri, to ne znači ništa, to je samo časovito, a treba gledati, koliko ga idje vanka. Ako izvadimo ono bačava, što ga šalju u Trst braća Sunara, drugo nam je sve u kući. Kako je kod nas tako je i po cijeloj našoj Dalmaciji. Ima na Hvaru, Braču, Visu i drugdje vina ko crkavica, a cijena mu je od 16—20 K po hektolitr.

Kako vidimo, doći će zeman, a došaje već, da vino ne ćemo moći ni prodati, ni darovati, a onda?

Tko će nam dati novaca za kupiti sve ono, što nam je za svagdanu prehranu u kući potrebno?

Trgovac, kod koga smo dužili žito, kukuruz i druge potrebe, ne će nam više davati, jer zna, da vino ne možemo prodati i da mu ne možemo platiti, a što onda? Kukaj, odbij tuđe žurnate, bježi u sviet i hrani tuđu djecu krvavim svojim žuljevima, jer pravo naš narod govori: „Tko u drugog radi, tuđu djecu hrani“.

Nije druge. Ako ne želimo, da nam crni dani svanu, mi morada uredimo našu kuću i naše življenje.

Ovo ćemo postići, ako izbijemo iz glave, da radimo i sadimo ono, što možemo prodati, a da zapuštamo saditi i sijati ono, bez česa biti ne možemo i što nam je za kuću neobhodno potrebno.

Zato sadimo lozu onde, di znamo da će ona moći posve dobro bez velikog

truda i troška uspjevati i obilan rod nam nositi, te nam trud posve dobro naplatiti. Uz lozu nezaboravimo ni žito, bob kukuruz, gra, leću, fažol, a najskoli krumpir. Nastojmo, ako je moguće, da posijemo žita, sočivica, kukuruza i krumpira bar toliko, koliko je potriba našoj obitelji za cielu godinu, jer kad je u kući brašno nam stigne brašno i kad budemo imali krumpira koliko nam treba, tad je naša kuća na konju. Bez vina možemo živiti, ali ne možemo bez brašna i krumpira.

Nemojmo misliti samo na prodaju jer onda nikad zadovoljni. Za prodaju sadimo i sijemo razno povrće i sadimo raznovrstno voće, kako bi mogli danomice utjerati po koju paru, a koja nam u kući služi za svagdanju potrebu.

Nezaboravimo bajam, buhač i smokvu, a nada sve višnju i maslinu. Bajam, buhač i višnju možemo u svako doba liepo unovčiti, a smokava i maslina nastojmo posaditi i brižno gojiti bar toliko, koliko je dosta za domaču kutnju nam potrebu. Za siromašnu obitelj smokava je liepi prismok i težaku u polju i obitelji kod kuće, a kad je u kući ulje da prigodišći, lako je nabaviti posna smoka.

Mi čutimo i pomanjkanje gnjoja, stoga di posadimo maslinu, bajamu, višnju, tu možemo pasti po koju ovcu, a tad eto nam od toga opet trostruke koristi.

Uredimo li ovako naš rad i naše življenje, tad ćemo moći reći da smo sretni i zadovoljni, jer ćemo se stisnuti oko svoga. Ne ćemo praviti dugova, a tad neće se vrhu nas vijati ona starinska: „Tko je dužan i na Božić je tužan“ „Jao ti je onoj kući, koji ima potrebe od drugoga!“

Zaludu se umišljati, doći će doba, kad ćemo moći reći da nije sretan onaj, koji ima pune bačve vina, nego da je sretan i zadovoljan onaj, koji ima u hambaru žita, kukuruza, gra i krumpira, a uz ovo ulja za cielu svoju obitelj preko godine.

Najgore prolazi onaj, koji radi sije i sadi jedinom namjerom, da do novca dodje. Blažena je težačka kuća koja nema dugova, a naj sretniji je otac obitelji, kad uz sklad, mir i ljubav svojih ukućana, namakne u kuću sve ono, što je dovoljno za prehranu obitelji preko ciele godine i to radnim rukama svojih ukućana.

Uredimo dakle prama kutnjim potrebama, svoje imanje, misleći najprije na se, a tek onda za drugoga.

Šta je nova po svietu.

HRVATSKA.

Ovdje vlada prava turščina, a u njoj smutnja i strah. S jedne strane čuješ, da će sluga Wekerlov seliti, drugi kažu, a Rauch čisto poručuje, da dok se ne sklone Hrvati na podredjenost prama Madjarima — nikada sabora. Zadnje viesti vele, da će postati banom grof Kulmer, a svi pravi rodoljubi, bez iznimke stranaka da će se oko njega sakupiti. Hrvatima bi se sad htjeo jedan Jelačić i jedan Bakač. Ovaj da vikne Madjarima: kraljevstvo kraljevstvu zapoviedati ne može, a onaj da i mačem to potvrdi kao i godine 1848. — Hoće li to uzsliediti? — U Beču i vojnički i visoki krugovi, rek bi, da to i nastoje. — I vrieme bi bilo, da se pravda vrši i Hrvatska uzkrnsne.

AUSTRIJA.

Pokrajinski austrijski sabor jednoglasno zaključio zahvaliti kralju, što je svom dušom nastojao i dostigao, da rata ne bude. Kažu da će istu akciju poprimiti i ostali sabori i ukupno svi narodi, a tad da će dobri starac ustupiti krunu svojem nasljedniku. Mi u to ne vjerujemo, jer je kralj još zdrav i čil i duševno i tjelesno jak, pak još može pametno i uspješno upravljati svojom državom. Kažu da će u Bosnu poći jedan pripicin od kraljeve kuće i da će on njom upravljati. I o Hrvatskoj se isto priča. A ne bi pametnije bilo imenovati jednoga bana za vas hrvatski narod? I bolje bi bilo, a i pravedno.

UGARSKA.

Zemlja je nezadovoljna i uznemirena radi neuspjeha u pitanju jezika u vojski i radi banke. Košuti prigovaraju da je postao Bečlija, da popušta, da nije kakav mu je otac bio, da je barjak promienio, te da već nije stranka od godine 1848. I medju zastupnicima gubi privrženike, te kažu, da će njegovo ministarstvo pasti. Silom i varkom je stvoreno, a pravda će ga srušiti. Razstrojstvo širi i Beč, jer Madjari već svakom dodijali.

SRBIJA.

Vlada mir i tišina, kakova nastaje iza izgubljena rata, poslie poraza; isto je kao iza velike nevere, vihora, grmljavine, tuče i pljuska — podpuna tišina i mir. Narod je satrven, ali mu je i odlanulo. Vojska je kući odpremljena, ljudi sa latiše posla. Svak je umiren, samo ne nekoji mladi častnici, prijatelji kneza Gjorgja. Još se ne znade, što će ovaj princ od sebe i gdje će. Mlad je, pa prevrtljiv i nagao. To i on isti priznaje. — Proljeće 1909. neka mu bude na osvješćenje! Srbija sada nastoji sklopiti koristniji trgovački ugovor s ovom monarhijom, nego li je prvašnji bio. Traži neograničeni uvoz živoga blaga u Austriju. Još nije ništa zaključeno. Kralj Petar ide u Petrograd. Kažu da ga je

car pozvao, a neki su mnijenja, da se više u Srbiju ne će ni vratiti.

RUSIJA.

Velika potištenost vlada u vladajućim krugovima. Izvoljski, koji upravlja vanjskom politikom, mora da odstupa. Njegovoj slabo energiji i nepredvidljivosti pripisuju sav neuspjeh i poraz, Ministar rata radi grozničavo te nastoji urediti i obskrbiti vojsku, kao da se sutra sprema na rat. Poljake su počeli milovati, a žudije goniti. Što žudije ubijaju, to je zlo, dosta bi bilo stegnute im uzde; a što počеше pravednije postupati sa Poljacima, to je pametno i pravedno — braća su im. Car se sprema u Englezku. Ne će napastnik k njemu, on ide k napastniku. — I Englezka je Rusiju gurala u iztok proti Japanu, pa da je još ne bi turnula i u Persiju, da ondje red stavi na englezku korist, a svoju štetu.

TURSKA.

Sve veća i očitija mržnja i protivnost nastaje između mladoturaka i drugih stranaka. Mladoturci dadoše umoriti jednoga svoga protivnika, novinara Hasana Feniju, urednika jednog lista. To starim Turcima žao, a boječ se svaki za svoju glavu, sve će upotrijebiti, da takve mogućnosti nestane. Ako se stvari budu ovako razvijale, moglo bi doći i do uzbune, do međusobnog klanja.

JAPAN.

Dobro njemu. U Kini upliva imade, a u Koreji upravo zapovijeda. Sad se odriče saveza sa Englezkom, I može! Moguće je, da se združi sa Amerikom i sa Njemačkom. A tad? S Bogom englezko gospodstvo na moru. Nadmašile bi ju ove drugarice i baš stisle gvozdenim obručem i lako bi mogle doprinieti razsulu englezkih posjeda.

Neke mane i poroci u puču.

Nenavidost.

Nenavidost u puku nije ne riedka mana. Ona se opaža nešto jača kod težačke ruke, a osobito u ovo zadnje doba.

Ima u našem narodu ljudih, koji su bili siromasi, kao i njihovi susjedi. Bog im je pomogao i blagoslovio je njihove trude, da su se liepo podigli i svoje imanje uredili, te sad nemaju ne samo potrebe od drugoga, da li su neki mali bogataši.

Filoksera im je uništila vinograde i oni ulažu sve svoje pretičke prošlih godina, da vinograde obnove ovom ili onom podlogom, ovim ili onim navrtkom, kako je bolje i koristnije. Gdje ne može uspjevati loza, tamo oni sade maslinu i drugu voćku, gdje nije mjesto maslini, tamo je vade itd. u jednu rječ, rade da ne mogu bolje, samo da uzdrže svoje i da napreduju, a ne nazaduju.

Siromašni naš težak, sve to gleda i umuje, kako bi i on radio tako. Sjeća se još u djetinstvu, da mu je čaća pripovijedao, kako je otac onog njegovog bogatog komšije s njim zajedno kopao, a njegovi unuci danas bogataši. On zna vrlo dobro, da imanje što ga imaju, niese stekli na igri, niti im ga je tko ostavio, već su ga namakli složnim radom i štednjom. I njemu je Bog dao poroda i to radišna poroda. Ima i u njega prilično intradice, koja bi se mogla liepo urediti, te bi s vremenom mogao i on o svome živiti, bez da se bije i prebije on i sinovi po tu-

djim žurnatama. Zapela mu za oko radnja njegova komšije, pak želi, da sve što sije, sadi, navreće itd. radi kao i on. Što se više puta opaža? Njegovu bogatu susjedu to nije po čudi. On ne može da vidi sklad, koji vlada u ovoj kući ni postepeni, ali stalni napredak. Nastoji da zabije klin razdora i nesloge.

Najprije kuša, da oca obitelji odvrati od stalna rada, govoreć mu: a kukavice, što sadiš tu lozu, kad ti ona nije za tu zemlju, šta će ti bajama, smokva, višnja, buhač itd., bolje da ti je u ledini, barem ćeš kozu napasti itd. Stane li pretakat vino, ili ga želi izbistriti, eto ti opet prigovora njegova dobra susjeda, koji hoće, da svaku vidi, svaku zna, ko da je on kakovi tutor ove kuće, ali ne tutor, koji joj želi napredak, nego nazadak i propast.

Ako kod oca obitelji ne može da postigne svoju svrhu, tad kuša kod sinova. Najprije im nudi novaca unapried, a kasnije ih zove na radju i tu navije na svoj način, tražeći sve potenanu, da ih predobije svojim medenim riečima, dok ne postigne, da oni svom ocu odkažu svaki posluh.

Sad je ova obitelj zakopana. Njezin napredak zapečaćen je pečatom nazadka i propasti. Što je tome krivo? Nesretna nenavidost. Ova obitelj se razpala. Sinovi se tucaju po tuđim žurnatama, te pojedju i popiju novac još prije, nego li su ga dobili, postaju sluge i robovi svog debelog kuma komšije. A otac? Otac se zabavlja pod svoje stare dane lašunićom u vrtu, ili sunčajući se izpod plota.

Debeli komšija postigao je svoju svrhu, a da se više puta ni ne sjeti, kako je do toga došlo. Ovo je jako hrdjava mana, koje bi valjalo, da se pošten čovjek čuva, jer nema gore stvari, nego li je ona ubijati hotimice sreću i napredak obitelji susjeda svoga, a to iz nenavidosti. Treba, da oni te ovako rade sjete se one: Kolo sreće u okoli vrteći se ne prestaje; ko bi gori, eto doli, a tko doli gori ostaje. Pravo veli naš narod: Nitko nezna s čega Bog kara. Bog nam je nenavidost upisao kao grieh, pa je dužnost, da se je čuvamo i da našeg iskrnjega ne na zlo, nego na dobro upućujemo.

Řibarske zadruge.

Vidimo da danas samo onaj stalež napreduje, koji je udružen. Ribar po svom zvanju pozvan je, da živi zadrudnim životom. On je većinom i danas udružen, ali to udruženje većim dielom nije mu od koristi, jer plod lietnog ribanja je u rukama tvorničara, a zimsko ne u rukama ribara, već špekulanta. S ovog razloga naši ribari imali bi se uteći pod okrilje zadrugarstva, te u svakom mjestu gdje ribarstvo sačinjava važnu obrtnu granu, osnovati svoju ribarsku zadrugu, koja bi imala biti voditeljica sveg ribarskog obrta. Kad bi svi ribari u mjestima, gdje se nalaze ribarske tvornice uhvatili za jedan štap, kad bi oni imali svoju dobro uređenu zadrugu, tvorničari, koji ih danas gnjave, bili bi doduše puno mekši. Ne ćemo se izdicati nikakvim prorocima, ali nam budi dopušteno reći, da dok god među naše ribare ne prodre duh udruženja, da sve dotle oni će ostati kao i danas, t. j. puki siromasi. Pomorska vlada izdala je jedan priručnik za ribarstvo, koji je doduše u mnogočem manjkav i ne-

podpun, ali uza sve to naši ribari mogu da u njemu nadju ono, što im je najnužduije, da znaju što je nužno znati za rukovodjenje jedne skromne ribarske zadruge. Mi mislimo, da s ovim rad pomorske vlade oko ribarskog zadrugarstva nije podnipošto dovršen, te je njezina dužnost, da što prije imenuje čovjeka, kome se mora povjeriti rukovodjenje ribarskog zadrugarstva u našoj zemlji, a uz to ona mora da ribarsko zadrugarstvo podpo- maže i novčanom pripomoći.

Ne ćemo tražiti, da za naše more čini naša vlada ono, što rade druge države za svoje, ali zato ne možemo ni na današnjem ostati. Da nije ribarskog udruženja i bogatih subvencija vladâ, ne bi se Englezka ponosila sa svojih 45.000 ribarskih ladja 264.000 ribara i dobitkom od preko 250 milijuna K; Sjevero-savezne države sa 184.500 brodova sa dobitkom od preko 200 milijuna kruna; Francuzka sa 20.000 brodova sa dobitkom od 5.000.000 kruna; Norveška 11.500 brodova i 50.000 ljudi sa dobitkom od 5.000.000 kruna; Rusija 12.000 brodova sa dobitkom od 7.000.000 kruna; Nizozemska sa 40.000 brodova i 10.000.000 kruna dobitka, a da ne spominjemo ostale države svijeta, dosta nam budi, da Japan cieni toliko svoje ribarstvo, da se isto predaje kao poseban predmet na universi u Tokiu.

Doduše moramo priznati, da malo što mi imamo, da naučimo našega ribara pogledom na tjeranje njegove obrte, ali zato mnogo ima da se kod nas učini za poboljšanje ribarske tehnike, koja je, jer primitivna, puno još nazad.

Pošto je naša ribarska kasta skroz siromašna, a sam ribar rob bogatijeg svog seljana i kamafnika, to bi se morala ustanoviti zaklada od više stotina tisuća kruna, koja bi imala stajati na razpoloženje ribarskih zadruga za bezkamatne zajmove njezinih članova.

Mi smo doduše u Dalmaciji, recimo ribarskoj zemlji, a ipak naša zagora oskudieva i u postne i u mrsne dane ribom, dok naša riba se prodaje u Trstu, Beču i drugdje možemo reći uz istu cieniu kao i kod nas.

Nazad vremena „Hrvatska Rieč“ bila je donijela jedan članak, u kome je zagovarala, da s obzirom na skupoću živeža, stave se u dotičaj primorske občine sa zagorskim i da podignu takovu vrst zadruga, koje bi izmjenično trgovale sa samim proizvodima t. j. zagorski predjeli šiljali bi primorju svoje proizvode, koje primorje treba, a primorje bi slalo zagori svoje, koje zagora treba.

Ova namisao imala bi se dobro proučiti, a mislimo, da bi se dala i izvesti, ako i ne baš podpuno ovako, ali svakako bi, pa makar pod drugim oblikom.

Kad bi kod nas bilo razvijeno na primorju ribarsko zadrugarstvo, a po zagorskim predjelima gospodarsko zadrugarstvo, te kad bi se spojio bratski vez medju ovim zadrugama stalni smo, da naše primorje ne bi oskudievalo ni jajima, ni peradima, a zagora ne bi zaista ribom, ako bi oboritom, a ono ne bi sjegurno za mali puk. Kad bi naš seljak iz zegorskih predjela u istinu sam prodavao recimo jedno jaje 10 helera, par piladi 3—4 K, a par tuka od 10—16 K, ne bi bilo prigovora, jer on bi dobio, ali na žalost ko dere nas na primorju, to su bezdušni zakupnici. Ovako je isto i sa ribom u

zagorju. Zimi girice (gavuni) kupi zakupnik na primorju recimo najviše po 28 para kg., a u zagorju ih prodaje po 80, a da ne govorim o većoj ribi, kojom znadu pazariti da se i Bogu mili.

Kako je danas uređen izvoz ribe za Beč, to je baš žalostno. Ribara se hvata za vrat, a naša pokrajina trpi, jer ponestaje za nas zdrave hrane. Bezdušni agenti pune svoje tobolce, a vlada misleći, da tim ide u susret razvoju našeg ribarstva, dieli ovakovim društvima mastne subvencije.

Treba da mi promienimo pravac, a to ćemo učiniti ako nastojimo, da u prvom redu uvedemo prodaju svakojake ribe, a osobito one za mali puk po svim zagorskim predjelima naše domovine, a za veću i oboritiju ribu, ako sami otvorimo prodaju po Bosni, Hercegovini, Hrvatskoj i našim slavenskim južnim zemljama.

Kako bi se to dalo izvesti, danas ne možemo govoriti, o tome će biti govora i uspjeha tek onda, kad se kod nas razvije ribarsko zadrugarstvo, a isto će se uspješno razviti samo onda onda, ako ljudi, kojima je povjerena skrb nad ovom granom našeg iza vinarstva, drugog obrta, uvide, da put, kojim su udarili nije za naše ribare, a najmanje za razvitak ribarske industrije. Paragrafe u kut, a djela neka govore.

Prigodom mlade mise Petra Vlahova

12. IV. 1909.

Danaske, Petre i tvoja će ruka
Prikazat žrtvu Višnjem Ocu Bogu,
Sretnikom, eto, nazvati te mogu;
Apoštol ti si Hristova nauka.

Kô pravi sinak hrvatskoga puka
Znati ćeš liečit njegovu ranu mnogu;
A kano pastir — u vjerskom lôgu —
Sačuvat ovcu od razdiravca vuka!

Pun žive vjere — spasonosnog žara,
Kô alem-kamen duh tvoj neka blista;
Ti si svećenik, odabranik Hrista!

Kod prikazanja Žrtve od Oltara,
Molitva bud ti skrušena i vruća
Za spâs roda, Hrvatske uzkrnuća!

V. MARKOVIĆ.

Naši dopisi.

Koji nije znao plivati spasio se, a tko je znao utopio se. Preporuka vladi.

Lozovac, 5 travnja.

Kojo Zeljak p. Tome iz Kaličina, vozio je iz Krke samliveno brašno put „Kaličke punte“. Pošto je duvala jaka bura, nije mogao preko „Punte“, već je morao krenuti preko „Mostine“. Pošto mu je i ovdje bura zadavala brige u prevozu zavezao je „Jezerom“ preko „Baričke“. Dovezao se je na suho i izkrcao je vreće sa brašnom. Sutra dan uputiše se s ladjom iz Kaličina u Krku Špiro Kalik, Božo Zeljak i Vaso Zeljak. Došli su u krčmu gdje nadjoše Koja Zeljaka i tu se napiše, ne baš, da im je grlo žedjalo. Oko 5 sati iza podne upute se natrag put Baričke, da ukrcaju brašno, koje je Kojo Zeljak bio tu ostavio. Nu oni namjesto ukrcati brašno u jednu ladju, pak ju potezati za sobom, a sva

četvorica sjesti u drugu ladju, što su učinili? Sva četvorica udju u jednu ladju i sve brašno metnu u nju. Kojo Zelak, najnerazboritiji medju njima, a u ovom slučaju najpametniji, stane ih moliti, da ne idu, pošto on nezna plivati, oni odvraće mu: Ako vidiš, da počmemo grabiti, ti se drži ladje, a mi ćemo plivati i voziti te za nama. Zavezli nekoliko metara, a val napuni ladju. Svi poskakaše izim Koje Zeljaka, koji se uhvati za ladju, držeći se čvrsto, dok mu ne priskoči u pomoć Vice Kolauz i tako ga spasi. Ostala trojica mučila su se predobiti vrtlog struje izmedju Krke i Čikole, ali uzalud, jer sva tri zaglaviše. Sutra dan bili su izvadjeni. Dubina u koju su upali bila je 40 m. Utopljenici imali su svaki 35 godina, a ostavili su udovu sa petoro sirota na glavu.

Budući s gornje strane Krke, povrh vodopada nema nikakova uređena prevoza, a pošto danas mnogo svieta iz Miljevaca, Promine, Drniša itd. radi kratkoće puta, prelazi na ovom položaju, bilo bi željeti, da vlada uredi pitanje vozarice, kako ne bi bilo novih žrtava. Ovo nisu malenkosti, kako se komu pričinjaju, jer da je vozarica uređena, ne bi danas ove obitelji kukale bez svojih hranitelja. Ne škrtari vlado u onome, što je narodu neobhodno potrebno i kez čega biti nemože.

T. K.

Sila Ali-Paše Šime. Na znanje pametnima. Borovica-Zlarin o Uskrsu 1909.

Tko ne pozna ovu poniznu dušicu šior Šime? To vam je prvi čove „della patriotica Zlarin“. Zovu ga „conte taverna“, pošto mu je u mladosti uz bok visio „krok“, a danas, jer je bogat i jer nasukao fine rukavice (šta mu vriede pored umne glupoće op. pop.) misli, da mu se mora svak klanjati, inače jao onome, koji se usudi samo u brk pogledati ga. Ta naivna dušica, koja se samo klanja i poniziva za dobrobit povjerenog pučanstva (rieči su šior Šime) iz ojadjenog srca zaslužila je i biva pretresana po listovima. Zar, šior Šime misli, da svak mora pred njim strepiti jer ima „pinez“. Ljuto se vara! Čovjek — kao što je šior Šime — koji je sve svoje sposobnosti za života posvetio tmni svojih taverna, nije mogao da dade napredak već... nazadak svoga uma. Dokazom budi, što se podigao proti pionirima pučke prosvjete, t. j. onim ljudima, koje naobraženi svet velikim štovanjem susreće. Oholo srce ne razumije, da su učitelji pravi temelj ljudske prosvjetne veličine; naprotiv ono ne vidi nego tiransko načelo: „Sve utuči, što nije pokorno meni“. Tješni nas, što se tako postupa samo u Zlarinu, gdje je Šime glupan, koji se javno izražava, da bi drukčije „muštrao“ učitelje, da je on predsjednik ili član mj. škol. vieća. Čim se ovca stidi tim se... Zlarin — mimogred budi rečeno — biti će uvijek iznimka na zemaljskoj kruglji, dokgod bude u njemu vladavala talijanaška politika, njegovateljica i podržateljica svakakovih nepodobština.

Što niese u njemu doživjeli i pretrpili pokojni (duša im se raja nauživala) Lukačević, Stipančić, Jakovljević? Od živućih spomenut ćemo samo Škarpu, kojega je Ali Paša proganjao svom silom svoga biesa. Danas proganja Zaninovića. Promislite, reklo bi se po pisanju „Dalmate“, da je bogzna što počinio nadučitelj Zaninović, jer je odbio nevaljane

olovke, slučajno druge vrsti, nego li su one družbe sv. Ćirila i Metoda, I zato su biedni Zlarinjani u moralnom nazatku, a ne bi bili u nazatku, kad bi zvaki u Zlarinu opremio kao što je glasoviti „Kaša“, koji je obćinski prisjednik i član mjesnog školskog vieća. „Crni“, što kažeš ti? Čini mi se, da već bono jecaš: Bez boljeg upoznavanja talijanskog jezika jadni mi i naša djeca. Sreća da ih nemaš! Dovidova u Borovizi!

„Gambara“.

Primjedba uredništva. Stupite otvoreno na poprište čovjeku, koji je bez ikakova rodoljubnog osjećaja. On je u Trstu „Iredentista“, kad je na Namjestništvu tad je „Auštriako“, na zemaljskom odboru prikaziva se kao „Narodnjako“, a u Zlarinu „Lloyd Austriako“. S ovakovim gušterom raspravljat i davat mu važnosti bilo bi suvišno.

Viesti.

Molimo sve one, koji nam ne platiše lista za prošlu godinu i sljedeću, da to odmah učine, drugčije ćemo svakome obustaviti list.

Preporučujemo svakome naš list, koji je neovisan, a služi Bogu i Hrvatskoj!

Na Uskrs u posestrimi Istri a u rodnom Cresu, slavio je riedko slavlje, naime šestdeset godina misnikovanja M. P. Otac Frana Dobrović. Uzor redovniku značajniku, pravom pučkom prijatelju, Hrvat, kova istarskih sokolova Laginje, Spinčića i družine od srca čestitamo. želeć mu da ga dobri Bog uzdrži još za dugi niz godina čila i zdrav da dožive vidit njegov i naš Cres podpuno povraćen hrvatskoj majci!

Petar Vlahov iz Šepurine prikazao je dne 12. IV. 1909. Svevišnjemu prvu svoju Nekrvnu Žrtvu, u Zadru, u crkvi sv. Šimuna. Čestitamo!

„Hrvat parobrod. društvo na dionice u Senju“ stupilo je u izravnu svezu sa Hrvatskim parobrodarskim društvom „Jadran“ iz Splita, upozoruje svoje prijatelje, da robu, koja dolazi iz Dalmacije ili Trsta za naše luke ili obratno krcaju izravnom teretnicom sa spomenutim društvom, jer za prevoz ustanovimo veoma umjerene ciene. [Ujedno upozorujemo ličke i karlobaške trgovce, da ćemo čim se sakupi dostatno robe prevesti istu sa izvanrednom prugom u Karlobag.

Hrvatsko parobr. društvo na dionice u Senju.

Priposlano.

Gosp. Anti Alfiern,
obćinskom prisjedniku

u Zlarinu.

Premda znam, da odgovarajući Vam, gubim u zalud vrijeme, ipak se za ovaj put odazivljem Vašem pozivu, da s Vama obračunam. To ne činim radi Vas, koji ste u više prigoda dokazali, da Vam osobni interesi stoje mnogo više na srcu, nego li obće dobro, a niti radi mješćana i bliže nam okolice, gdje se vrlo dobro poznaje, mene i Vas, već radi čitalaca iz podaljšega, koji bi, ne poznavajući ljude i prilike, mogli povjerovati Vašim lažima i klevetama.

Koliko Vama stoje na srcu interesi občine, najbolje dokazuje činjenica, da ste pučanstvo Zlarina htjeli lišiti, radi Vaše osobne koristi, najboljeg diela obale, što mi je, na sreću i zadovoljstvo celog mjesta pošlo za rukom, da osujetim.

Koliko ste zabrazdili, dokazuje najbolje činjenica, da ste za nekakav obračun samom izabrali put javne štampe, premda ste se u istu svrhu mogli obratiti občinskom vieću, te državnoj ili autonomnoj vlasti, koje nadziru občinu. Na kompetentnom mjestu mogli ste naći odaziva, kad bi Vaše tužbe bile istinite, ali ste Vi izabrali ovaj put u jedinu svrhu, da mene ocrnite, ali Vam to ne će uspjeti.

Uvrede, koje mi podmećete, da bih ja izustio prama drugim prisjednicima ili prama pojedinim mješćanima, nisu nego puka izmišljotina.

Izmišljotina je takodjer, da je bilo koja ulica u Zlarinu „vratolomna“ i da se bilo na kojoj dogodio koji „nesretni slučaj“, što mi je zadnje izključio i gosp. liečnik, koji bi sigurno bio pozvan k bilo kojem „nesretnom slučaju“, a nije nikad odkad je u Zlarinu.

Iz oskudične zaklade sadašnje občinsko upraviteljstvo nije primilo niti pare, a što je primilo prošasto, to je, po mišljenju svih viećnika i upravitelja občine te i svih razboritih mješćana, bilo pametno i korisno uloženo.

Kako bi Vama, da se za občinske stvari zauzimate, moralo biti vrlo dobro poznato, občina zlarinska nije u stanju, da troši novac u popravljavanje nekih zakutnih ulica u mjestu jer joj zato ne dotiče sredstava.

Ogromni bolnički troškovi, budući da je silesija naših obćinara po svietu, bacaju obćinu zlarinsku, koja za taj naslov ima da primi preko 20.000 K, poremećuju naše financijski ravnotežje.

Prihodi dolaze neredovito, dočim su neki, neobhodno potrebiti izdatci, redoviti, kako da je upraviteljstvo prisiljeno, da na osobni kredit uzajmljuje novaca, e da privremeno pokrije te redovite troškove. Tako sam ja skoro uvijek osobno izložen na mjenicama kod „Podružnice Hrvatske Vjeresijske Banke u Šibeniku“, za potrebe občinske, dočim mi nije poznato, da što slična čini gospodin občinski prisjednik Alfier.

Financijske prilike naše općine su tako nepovoljne, da gosp. občinski liečnik mora da čeka plaću za 2 mjeseca, da se petrolej za razsvjetu mjestu plaća i nakon godine dana, isto tako tiskara za tiskanice itd.

Svi ovi razlozi prisilili su občinsko vieće, da na sjednici 29. siečnja tek. god., na koju ste i Vi prisustvovali i za to glasovali, odluči sklopiti zajam od 10.000 K, da doskoči troškovima i da financijski uredi obćinu.

Poznato je pak svim drugovima u upravi i u vieću, da ja nisam prosuo občinski novac, jer sam se na korist občinske blagajne odrekao i obćajnog paušala, a za sva pusta moja putovanja, koja sam poduzeo jedino občinskih interesa, ne samo do Šibenika i Zadra, nego do Trsta i do Beča, nisam od obćine ni tražio ni dobio nikan niti pare.

Kad se ovo čuje, neka sudi javno mnijenje, na koje se odveć lako pozivljete.

Vaše „Priposlano“ vidim, da mi je zahvala za moje zauzimanje kod svih odlučujućih faktora, za gradnju gata u Zlarinu, u koji će se uložiti 80.000 K, a od kojega, barem do danas ima koristi jedino Vaša kuća a ostali svi malo.

U Zlarinu, 5. travnja 1909.

Šime Marin,
obćinski načelnik.

(Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredništvo. Uredn.)

Brzjavni iz „Hrv. Rieči“.

Carigrad, 14. Predsjednik turske komore, veliki vezir Hilmi-paša i celi kabinet predadoše jučer ostavke, koje je Sultan primio.

Carigrad, 14. Velikom vezirom imenovao je Sultan opet Kiamil-pašu. U vojsci nastala je pobuna. Vojnici ubiše jednog zastupnika.

Carigrad, 14. Velike mase vojske dolaze i odlaze odavle jučer i danas. Opažaju se odjeli bez častnika, koji ne će da ih sliede.

Carigrad, 14. Kod jučerašnjeg pokreta umoren je ministar pravde, ministar mornarice je ranjen, a onaj rata zatvoren. U obćem metežu poginulo 17 osoba, a 30 ih je ranjeno.

Carigrad, 14. Ustaše barikadama zatvoriše puteve k parlamentu.

Sultan pomilovao vojsku, što je sudjelovala jučerašnjem pokretu.

Sofija, 14. Bugarska pripravlja mobilizaciju. Bojat se težkog zapletaja.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug) — Šibenik

Za Družbu sv. Ćirila i Metoda.

Da se sapun u korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda“ što lakše popularizira a na molbu raznih hrvatskih obitelji, u promet su stavljeni mali sandučići, sadržavajući 27 komada, sa sandučićem kg. 5 najfinije vrsti sapuna, kojeg se može rabiti za sve kućne potrebe, uz cieniu od K 3.85 franko od poštarine.

Ovim načinom pruža se prigoda svakoj hrvatskoj obitelji, da može bez svoje štete više puta godišnje doprinášat obol hrvatskoj sirotinji u Istri.

Za oveće naručbe svih vrsti Družbinog sapuna tvorničke cienne.

Naručbe se šalju, glavnoj razprodaji:

IVAN LENTIĆ,
Milna (Dalmacija).

7-8

Hrvati i Hrvatice!

pomozite družbu
Svetog Ćirila i Metoda!

➡ Svoj k svome! ⚡

Župnici crkvinarstva bratovštine
koji žele

prave svieće
od pćelnog voska

neka naruče na

„Jedinu hrv. tvornicu voštanih svieća“
na paru

Vladimira Ćulića, Šibenik (Dalm.).

Ponude i cieni šalju se badava i franko.

HRVATSKA TISKARA - ŠIBENIK

obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima, te prima sve u štamparsku struku zasjecajuće radnje, od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izradjenih, a sve uz umjerene cienne. — Ima bogati izbor slova, a može izim štampanja izradjivati svakovrstne radnje u bojama.

Preporuča svoju izvrstno uređenu KNJIGOVEŽNICU.